

Europos Komisija skelbia gaires, kuriomis siekiama padėti valstybėms narėms taikyti Laikinosios apsaugos direktyvą

Nuo vasario 24 d. pradėtos Rusijos karinės invazijos į Ukrainą iš šios šalies jau pabėgo daugiau kaip 3 mln. žmonių. Remiantis JT skaičiavimais, daugiau kaip pusė iš jų yra vaikai. Reaguodama į šią precedento neturinčią padėtį ES per rekordiškai trumpą laiką susitarė pradėti taikyti [Laikinosios apsaugos direktyvą](#), kad padėtų bėgantiems nuo karo Ukrainoje. Direktyva pradėta taikyti kovo 4 d. ir dabar pagal jos nuostatas milijonams žmonių suteikiama neatidėliotina apsauga ir aiškus teisinis statusas.

Šiandien Europos Komisija skelbia [gaires](#), kuriomis siekiama padėti ES valstybėms narėms taikyti minėtą direktyvą. Išsamios gairės padės atvykstantiems asmenims pasinaudoti nuosekliai ir veiksmingai suteikiamomis teisėmis, o valstybėms narėms – vykdyti savo naujas pareigas.

Už vidaus reikalus atsakinga Europos Komisijos narė **Ylva Johansson** sakė: *„Per kelias dienas į ES atvyko 3 mln. žmonių. Solidarumas – didžiulis, o valdžios institucijų reakcija – įspūdinga. Tačiau kyla realių sunkumų užtikrinant, kad nacionalinės sistemos nebūtų apkrautos taip, kad žmonės nebegalėtų pasinaudoti būtina apsauga. Remdamiesi valstybių narių pateiktais klausimais parengėme šias gaires ir jas reguliariai atnaujinsime, siekdami užtikrinti, kad Komisija remtų valstybes nares visais etapais – nuo žmonių atvykimo iki jų integracijos.“*

Gairės yra nuolat atnaujinamas dokumentas, kuriuo siekiama atsižvelgti į padėtį vietoje ir kintančius ES valstybių narių poreikius. Pagrindiniai elementai yra šie:

- **patikslinama, kas turi teisę į laikinąją apsaugą**, įskaitant, pvz., asmenis, kuriems iki vasario 24 d. Ukrainoje buvo suteikta tarptautinė apsauga arba lygiavertė nacionalinė apsauga ir kurie buvo perkelti iš Ukrainos vasario 24 d. ar vėliau, taip pat jų šeimos narius;
- apibrėžiama **derama apsauga pagal nacionalinę teisę** – galima laikinosios apsaugos alternatyva, kurią ES valstybės narės gali taikyti ir kuri neturi būti identiška laikinajai apsaugai, tačiau turi atitikti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją ir Laikinosios apsaugos direktyvos esmę. Pagarba žmogaus orumui, atitinkamai – orumo nežeminantis gyvenimo lygis, turi būti užtikrinti kiekvienam;
- nurodoma, kokių rūšių **įrodymų** reikia norint pasinaudoti laikinąja apsauga arba derama apsauga pagal nacionalinę teisę;
- ES valstybės narės raginamos apsvarstyti galimybę **išplėsti laikinosios apsaugos taikymą** asmenims, kuriems [ES Tarybos sprendimas](#), vertinant griežtai, nebūtų netaikomas, tačiau kuriems apsauga reikalinga, pvz., tiems, kurie pabėgo iš Ukrainos prieš pat 2022 m. vasario 24 d.;
- **dėl vaikų**: į gaires įtrauktas atskiras vaikams skirtas skyrius. Nelydimiems vaikams ir paaugliams turėtų būti nedelsiant paskiriami teisėti globėjai arba tinkami atstovai. Europos Komisija taip pat koordinuoja nelydimų vaikų ir paauglių perkėlimo Europos

Europos Komisija skelbia gaires, kuriomis siekiama padėti valstybėms narėms taikyti Laikinosios apsaugos direktyvą

Sąjungoje (į kitas valstybes nares) veiksmus. Visi nuo karo bėgantys vaikai, nepriklausomai nuo jų statuso, turėtų turėti visapusišką apsaugą ir galimybę greitai pradėti naudotis savo konkrečiomis teisėmis (įskaitant teisę į švietimą, sveikatos priežiūrą, psichosocialinę pagalbą);

- pateikiama gairių dėl **konkrečių teisių** pagal Laikinosios apsaugos direktyvą: leidimą gyventi šalyje turėtų būti galima naudoti kaip dokumentą, įrodantį asmens statusą kitose valdžios institucijose, pvz., įdarbinimo įstaigose ir tarnybose, mokyklose, ligoninėse. Kol leidimas gyventi neišduotas, valstybės narės turėtų sudaryti palankesnes sąlygas atidaryti banko sąskaitą ir naudotis atitinkamomis paslaugomis, remiantis asmens tapatybės dokumentu arba atvykimo į ES po 2022 m. vasario 24 d. įrodymu;
- pateikiama gairių, kaip užtikrinti **laisvą judėjimą** prieš išduodant leidimą gyventi šalyje ir jį išdavus: biometrinius pasus turintys Ukrainos piliečiai arba kiti piliečiai, kuriems netaikomas reikalavimas atvykstant į Europos Sąjungą turėti trumpalaikę vizą, turi teisę 90 dienų per 180 dienų laikotarpį laisvai judėti Šengeno erdvėje po to, kai jiems leista atvykti į šią teritoriją. Dėl piliečių, kuriems vizos privalomos, Europos Komisija rekomenduoja, kad valstybė narė, į kurią atvykstama pirmiausia, prie sienos išduotų 15 dienų vizą, o kitos valstybės narės neskirtų finansinių nuobaudų vežėjams, vežantiems asmenis, kuriems taikoma laikinoji apsauga, tačiau kurie neturi atvykti reikalingų galiojančių dokumentų. Išdavus leidimą gyventi šalyje asmenys, kuriems suteikta laikinoji apsauga, turi teisę laisvai judėti;
- **pagalba repatriuojant asmenis, neturinčius teisės likti ES**, pvz., dėl konsulinės pagalbos poreikio repatriacijos atveju (tokią paramą gali suteikti agentūra Frontex).

Daugiau informacijos:

[Informacija nuo karo Ukrainoje bėgantiems žmonėms](#)

